

Agenda

Betreft	Werkgroep gezonde leefomgeving 5 september 2024
Vergaderdatum en -tijd	13.00-14.30
Locatie	Online Teams-vergadering
Deelnemers	5.1.2e (IPO), 5.1.2e (Voorzitter, Utrecht), 5.1.2e (Groningen), 5.1.2e (Zuid-Holland), 5.1.2e (Zuid-Holland), 5.1.2e (Noord-Brabant), 5.1.2e (Limburg), 5.1.2e (Limburg), 5.1.2e (Noord-Brabant), 5.1.2e (Drenthe), 5.1.2e (Friesland), 5.1.2e (Gelderland), 5.1.2e (Flevoland), 5.1.2e (Noord-Holland), 5.1.2e (Utrecht), 5.1.2e (Overijssel).
Verhinderd	5.1.2e (Gelderland), 5.1.2e (IPO), 5.1.2e (Zeeland), 5.1.2e (Noord-Holland), 5.1.2e (Noord-Holland), 5.1.2e (Friesland), 5.1.2e (Groningen), 5.1.2e (Utrecht), 5.1.2e (Overijssel), 5.1.2e (Groningen), 5.1.2e (Noord-Brabant), 5.1.2e (Groningen), 5.1.2e (Limburg)

1. Opening, mededelingen en verslag

- (Mondelinge) mededelingen en vaststellen agenda
 - Voorstellen 5.1.2e
- Vaststellen verslag 4 juli
 - 5.1.2e is niet aanwezig, maar heeft per mail reactie gegeven. De reactie van 5.1.2e ging over een actiepunt op haar naam en de vraag wat dit inhield: dit gaat over de Notitie van ZZS over het verzorgingsbeginsel, dit is uitgewerkt en vastgesteld door GS. De vraag aan 5.1.2e om deze notitie te delen. 5.1.2e contact 5.1.2e hierover.
 - Geen verdere opmerkingen, verslag vastgesteld.

2. Besprekpunten

- Presentatie crossover ZZS en Gezonde Leefomgeving (5.1.2e en 5.1.2e)
ZZS is een van de 26 beleidsthema's in kader van het IPO programma Ruimte en Leefomgeving, deze bestuursperiode is ervoor gekozen om ZZS uitdrukkelijk één van die thema's te laten worden. Daar hebben we ook een opstartende werkgroep, voorstel voor agenda is in de juni vergadering van de BAC vastgesteld. De twee bestuurlijke trekkers van ZZS bij IPO zijn 5.1.2e en 5.1.2e.

Voor de zomer gestart op basis van de agenda die er ligt en we zijn nu bezig om dat verder uitwerking te geven. Maandag 9 september eerste vergadering na de zomer, dan praten we verder en gaan we aan de slag met een voorstel voor de productplanning voor het komende jaar. Ook hebben we geconstateerd dat bij de uitwerking bij de belangenbehartigingsagenda, relaties liggen met thema Gezonde Leefomgeving (en kaderrichtlijn Water).

De hoofdlijnen van de bestuurlijke agenda is belangenbehartiging voor de komende 4 jaar. Het hoofddoel is de kwaliteit van leefomgeving beter maken, door het waarborgen dat de uitstoot van ZZS wordt geminimaliseerd. En dan hebben we twee pijlers die daaronder hangen en waar de werkgroep zich op gaat richten:

1. Ontwikkelen en uitwisselen van kennis.
2. Tekorten in wetgeving en beleid proberen aan te pakken.

5.1.2e geeft aan dat het tijdens dit overleg vooral gaat over het gesprek en de verbinding en raakvlakken met de Gezonde Leefomgeving. En in dit geval de optimale inzet van het VTH instrumentarium. Vanuit daar is het voorzorgsbeginsel een belangrijke crossover, dat we met eenzelfde begrippenkaart gaan werken.

Reactie van de werkgroep op de overeenkomsten:

- **5.1.2e** (Noord-Brabant): in de provincie Brabant zijn we op verschillende beleidsthema's bezig met het voorzorgsbeginsel, bijv. een endotoxine toetsingskader gebaseerd op voorzorg vanuit de veehouderijen en binnen milieu hoe je het voorzorgsbeginsel kunt inzetten als argument bij de vergunningverlening voor het wel of niet beschikken van de aanvraag. Ook gesprekken gehad met diverse juristen, wat opmerkelijk is dat het afhankelijk is van het beleidsthema hoe er met het voorzorgsbeginsel wordt omgegaan (voorbeeld stikstof versus industriële emissies).
- **5.1.2e** (Limburg) reactie op **5.1.2e**: het verschil van het voorbeeld (natuur en stikstof) kennen een andere Europese juridische basis. Dat maakt al dat je een andere toetsings- en beoordelingskader hebt. Misschien kunnen we hier wel inspiratie uit halen.
- **5.1.2e** (Limburg): in de provincie Limburg zijn we nog aan het zoeken naar hoe we ons toezichtinstrumentarium beter kunnen inzetten in de reductie van ZZS, omdat de Omgevingsdienst daar nog winst te behalen ziet. We hebben voorzorg en preventie in het beleidskader zitten, maar primair gaan we inzetten in beter- en meer toezicht (om VRP's te ontvangen en om de OD van een camera te voorzien om ZZS lekken op te sporen in luchtemmissies). **5.1.2e** geeft in de chat aan dat DCMR een ZZS-camera heeft aangeschaft. Indien interessant, kun je daar ook contact leggen.
- **5.1.2e** (Overijssel): aansluitend op **5.1.2e**, het project ZZS VRP's bij afvalbedrijven is een mooie gelegenheid om verbinding met elkaar te zoeken. Andere opmerking is dat juist de relatie met water (grondwater kwaliteit t.b.v. drinkwater) alles te maken heeft met ZZS'en en p-ZZS'en en de relatie met Gezonde Leefomgeving. **5.1.2e** zat bij een strategische BO waar een kaart gepresenteerd is hoe het staat met de grondwaterkwaliteit en daar stond een grote grijze kolom onder: Industrie. Dat betekent dat er daarvan heel veel stoffen in het grondwater zitten, maar we daar nog weinig van weten. Daar ligt een punt om met elkaar naar te kijken, wat betekent het en waar zouden we meer kunnen gaan doen op het p-ZZS verhaal.
- **5.1.2e** (Utrecht): hier zijn we bij Gezonde Leefomgeving ook bezig met ZZS (lucht), maar wil graag aangeven dat we op zoek zijn naar een kader om met de OD naar de prioriteitenlijst te kijken. En voor de kennisontwikkeling is het belangrijk om een link te houden met de GGD'en, die hebben gezondheidkundige adviseur gevaarlijke stoffen (veel noties beschikbaar).
 - Actiepunt: **5.1.2e** kijkt wie contactpersoon kan zijn (landelijk / regio) en levert indien mogelijk namen aan (GGD Rotterdam: **5.1.2e**).

- **5.1.2e** (Gelderland): in Gelderland hebben we met de gemeente Nijmegen en Beuningen een project opgezet om de adviezen van de OVV voor Nijmegen en de omgevingsdiensten verder uit te werken en ZZS is daar een belangrijk onderdeel van, aan de ene kant beter inzicht krijgen in de situatie en aan de andere kant kijken welke maatregelen we kunnen nemen. Project focust zich op ZZS en lucht bij industrieterreinen Nijmegen en Beuningen. Zijn nu ook aan het nadenken om ZZS in de bodem toe te voegen.
- **5.1.2e** (Friesland): in aanvulling op GGD, we hebben in Friesland contact opgenomen met de GGD n.a.v. een werkgroep voor het vernieuwen van de omgevingsvisie op het gebied van veiligheid en gezondheid. Conclusie: gemeenten zijn opdrachtgevers voor GGD, maar houden contact wel warm en gaan op projectbasis met elkaar samenwerken.
- **5.1.2e** (Groningen): het klinkt logisch om te zeggen 'meer kijken naar blootstelling i.p.v. naar alleen de emissie' – we hebben daar over nagedacht en zien dat de emissie van een bedrijf best groot kan zijn, maar dat de immissie klein is. Omdat we daar tegenaan lopen, zien dat we teruggaan naar bronbeleid i.p.v. effectbeleid.

Hoe gaan we het organiseren?

In de productplanning staat bij werkgroep 2 een position paper op de planning, deze zou dan begin 2026 komen. Vanuit IPO ontstaat de wens om eerder een position paper te nemen, als reactie op de OVV rapporten. Deze kunnen we later aanvullen a.d.h.v. de deelopdrachten, zodat het niet stil ligt tot 2026.

Reacties:

- **5.1.2e**: we geven op tijd bepaalde visies geursporen af waar we naartoe willen. Afdronk van sessie in Den Bosch over het voorzorgsbeginsel, een bepaalde geest te pakken waar we elkaar kunnen versterken en verdiepen.
- **5.1.2e**: in Gelderland hebben ze een afwegingskader gemaakt voor toepassing van het voorzorgsbeginsel, zeker als het gaat over KRW of stikstof, is er geen extra belasting toegestaan. Voorgelegd aan juristen binnen het programma, maar is nog heel erg op hoofdlijnen, en waar de uitvoering niet direct iets mee kan. Daar waar het over de belangenafweging gaat 'hoe weeg je gezondheid tegen economie' – zijn onmogelijke puzzels, het zou vooral helpen als begrippen (gerechtvaardigd, proportionaliteit etc.) meer geladen wordt, zodat we weten waar we het over hebben.
- **5.1.2e** (in chat): notities over blootstelling + effect zijn zeker bij de GGD aanwezig, normen zijn ook op basis van (berekende) gezondheidsrisico's. Alle ZZS zijn wél nieuw en razendsnel in ontwikkeling. Er zijn ook gezondheidsrisico's onder de normen. GGD - de gezondheidkundig adviseur gevaarlijke stoffen kan dit delen.

Concrete vervolgstappen/actiepunten n.a.v. reacties:

- **5.1.2e** kijkt wie contactpersoon kan zijn (landelijk / regio) en levert indien mogelijk namen aan (GGD Rotterdam: **5.1.2e**).
- **5.1.2e** heeft contact met KRW, er is een IPO Werkgroep KRW (**5.1.2e**).
- **5.1.2e** (IPO) is de cross-over voor de Gezonde Leefomgeving- en ZZS werkgroepen. Idee: werksessie organiseren waar deze werkgroepen bij elkaar komen. **5.1.2e** houdt contact met **5.1.2e** hierover.

2. Verdeling werkgroepen actieagenda OVV rapport
Gisteren is er een mail van [5.1.2e] en [5.1.2e], dat er 19 september een eerste bijeenkomst is. [5.1.2e] heeft hier een mail over gestuurd. De vraag is welke aandachtspunten we op voorhand zien, die daar geventileerd kunnen worden. Deze graag op de mail aan [5.1.2e] laten weten (vóór 19 september).
 - Actiepunt werkgroep: per mail laten weten als je aandachtspunten hebt.
3. Verdeling werkgroepen bespreken Plan van Aanpak
 - a. Start afspraken subwerkgroepen
 - ➔ Actiepunt [5.1.2e]: Uitvraag naar ieder om aan te sluiten bij de werkgroep waar de gaten liggen.
 - ➔ Actiepunt [5.1.2e]: Resie vragen om mede-trekker te worden van werkgroep 3.
4. Nota 'Omgaan met risico's bij de energietransitie'
 - [5.1.2e] (Friesland): met collega die in werkgroep omgevingsveiligheid zit, zij behandelen dit vraagstuk ook, vanuit die werkgroep kwam de suggestie om integraal te reageren met één reactie en de omgevingsveiligheid in de lead te laten.
 - [5.1.2e] (Flevoland): de afspraak over de werkgroep is er in Flevoland ook, pakken het ook integraal op (Energie, Ruimte, extra veiligheid, Gezondheid, Milieu), maar hebben er nog een aantal op- en aanmerkingen bij, dus zijn bezig om er een notitie van te maken.
 - [5.1.2e] (Overijssel): er is ook een juristen werkgroep mee bezig, dus wel zaak als er iets vanuit IPO komt, om dat af te stemmen.
 - [5.1.2e] (Limburg): geeft in de chat aan dat RES, energie-infra, MTH juristen, omgevingsveiligheid & onze werkgroep ermee bezig zijn.
5. Inventarisatie beoogde sturingsmogelijkheden Industriële Geur en de Omgevingswet
 - ➔ Agendapunt doorschuiven naar volgende overleg op 3 oktober.
 - ➔ [5.1.2e] meldt wel dat hij in afstemming met de voorzitter van de Kennisalliantie Geur Overheden (KAGO), [5.1.2e], het project ondersteunt om tot een Nationaal Beoordelingskader geur te komen. Het doel van het project is om te komen tot een alternatief voor de hedonische waarde die voorheen werd gebruikt bij de toetsing aan het aanvaardbare geurniveau.
6. Terugkoppeling overleggen ketenpartners
 - a. Terugkoppeling VGO III ([5.1.2e])
Aanwezigen waren vanuit ministeries VWS, LNV, IenW, vanuit provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant, Zuid-Holland, Noord-Holland en Limburg en vanuit GGD'en enkele van Noord-Brabant en Noord-Holland. Terugkoppeling is dat ze nog geen (concept)rapporten hebben gezien van het VGO onderzoek. 15 oktober presenteert het RIVM, maar delen dan nog geen concept en half december komt er een definitief rapport. En doen een uitvraag naar de gezondheidsraad of ze hun advies gaan bijstellen n.a.v. de uitkomsten van het onderzoek. Ministeries waren vooral benieuwd hoe de provincies naar het vervolg kijken, aan de hand van 3 scenario's (ongeveer, zeker weten of evenveel als nu).
 - b. GGD / GHOR NL Programmacollege Gezonde Leefomgeving

→ Actiepunt 5.1.2e: stuurt informatie per mail.

c. **VWS Programma Gezonde Leefomgeving**

→ Actiepunt 5.1.2e: stuurt informatie per mail over de uitvraag van 5.1.2e, RIVM, over het VWS Programma Gezonde Leefomgeving.

→ Actiepunt werkgroep: ervaring delen over hoe het VWS Programma Gezonde Leefomgeving verloopt en of er nog aanscherpingen zijn. Enquête via mail, de vraag is om hierop te reageren.

7. RIVM Geluidskaart

a. Hebben provincies een idee van geluidsbedrijven voor de kaart?

b. Hoe gebruiken provincies de kaart/hoe zouden de provincies de kaart willen gebruiken?

→ Agendapunt doorschuiven naar volgende overleg op 3 oktober.

8. Voorstel: fysiek afspreken werkgroep Gezonde Leefomgeving

→ Agendapunt doorschuiven naar volgende overleg op 3 oktober. Bespreken om 7 november elkaar live te ontmoeten (inventariseren themasessie etc.)

9. Rondje langs de velden

5.1.2e: nabrander over de verdeling van de actieagenda ovv rapport, we hadden de uitvraag ook via een andere lijn verwacht, via IPO werkgroep Lucht. Wil graag doorgeven dat we 5.1.2e willen opgeven voor werkgroep 1.

→ Reactie en actiepunt 5.1.2e naam van 5.1.2e doorsturen. 5.1.2e en 5.1.2e zelf afstemmen wie er naar de werkgroep gaat en wie wat oppakt.

5.1.2e: in de IPO sub-werkgroep Geur is door 5.1.2e een presentatie gehouden, wat erop neerkomt dat de hedonische waarde failliet is. We vragen ons in Groningen en Drenthe hoe hier mee om te gaan. Er wordt gewerkt aan een fundamentele notitie over blootstelling en geuroverlast. Hierbij wordt ook naar Duitsland gekeken, omdat daar op een andere wijze met geur wordt omgegaan. We zijn nu bezig met een literatuurstudie over beleving, geursterkte en type.

10. W.v.t.t.k

Geen opmerkingen.

3. Rondvraag en sluiting

Geen opmerkingen.